

"אני רוצה לספר ש...": על תפקידם של סיפורי מורים בישיבות הצוות

עליזה סיגל

כנס מחוז מרכז

19.11.17

כולנו מספרים סיפורים...

"סיפורים הם מטבע משותף של כלל האנושות"

"Stories are a communal currency of humanity." (Tahir Shah, in *Arabian Nights*)

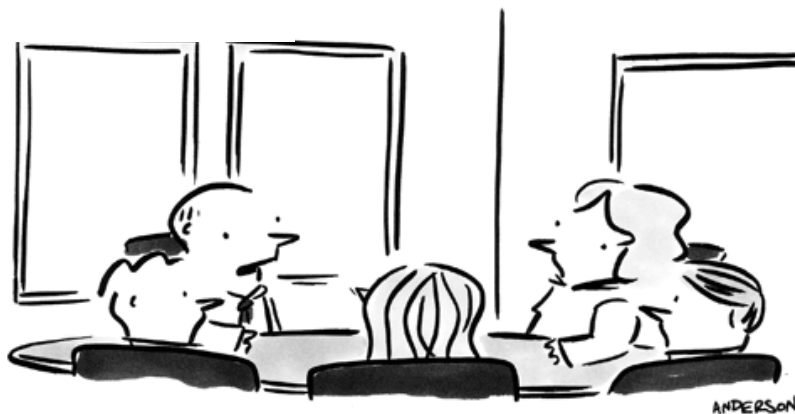
**"לעתים המציאות מורכבת מדי. סיפורים
מעניקים לה צורה."**

"Sometimes reality is too complex. Stories give it form." (Jean Luc Godard)

...ומורים לא פחות

- כמה סיפורים מסופרים על ידי מורות בישיבות צוות?
- מהם תפקידיהם של הסיפורים בתוך שיח המורות?
- באיזה אופנים תורמים סיפורים ללמידה של מורים? עלולים לעכב למידה?
- מה יכולה המורה המובילה לעשות על מנת ליצור ולנצל הזדמנויות ללמידה באמצעות סיפורים?

WWW.ANDERSTOONS.COM

סיפורו של צוות:

נתונים מתוך 18 ישיבות

1,639 דקות	סה"כ זמן
237	סה"כ סיפורים
91 דקות	אורך ישיבה (ממוצע)
68 דקות	זמן קידוד לישיבה (למעט זמן של התארגנות, צפייה, ועבודה בקבוצות) (ממוצע)
13.17	מספר הסיפורים לישיבה (ממוצע)
11.56	מספר הסיפורים ל-60 דקות מקודדות

סיפורו של צוות:

נתונים מתוך 18 ישיבות

1,639 דקות	סה"כ זמן
237	סה"כ סיפורים
91 דקות	אורך ישיבה (ממוצע)
68 דקות	זמן קידוד לישיבה (למעט זמן של התארגנות, צפייה, ועבודה בקבוצות) (ממוצע)
13.17	מספר הסיפורים לישיבה (ממוצע)
11.56	מספר הסיפורים ל-60 דקות מקודדות

מאפיינים שקודדו (דוגמאות נבחרות)

- סוג הסיפור
- סיפור הצלחה
- שיתוף בבעיה
- נירמול בעיה
- הצעת פתרון
- הצעת רעיון או מושג
- שיתוף לשם שיתוף ("ונטילציה")
- ועוד...
- מידת ההתייחסות לסיפור
- היחס התכני בין הסיפור לשיח שלפניו
- היחס התכני בין הסיפור לשיח שלאחריו

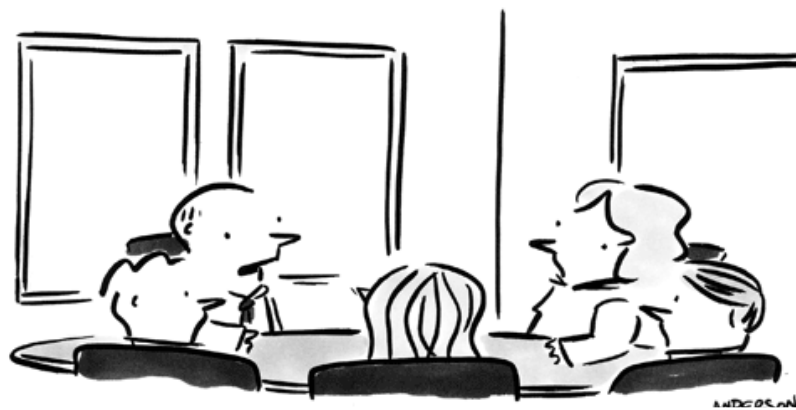
מהניתוח עולה כי לסיפורים מספר תפקידים בו-זמנית בתוך השיח

- מיצוב זהותי והחברתי ("positioning")
- של המספרת ושל אחרות
- כולל הגנה על הדימוי הציבורי ("face")
- דיון - ארגומנטציה

חקר מקרה: 5 סיפורים ב-9 דקות

הקשר

- 9 מורות בצוות בין-תחומי
- דיון לאחר צפיה בקטע מצולם של הודיה
- בשלב התיאור, שירה אומרת שראתה "הקשבה והמתנה"

דפנה:	באמת הנקודה הזאת שאני שואל שאלה ויש שקט ואז פתאום אני מרגיש נבוך כי מה אני מורה שאלתי ואף אחד לא עונה לי? מה הם לא איתי? אבל צריך מקום של לכבד וזה באמת ראינו פה איזושהי דוגמא כזאת שלכבד זה בסדר, מותר לקחת את הזמן, מותר שזה ייקח עוד כמה שניות ולהפך זה זמן חשיבה...
יעל:	לי היה מורה שהיה אומר מי יציל, שהיה נוצר כזה שקט הוא היה אומר מי יציל את כבודה של הכיתה?
דפנה:	אז זהו זה בדיוק המקום אה,
יעל:	זה מה זה מלחיץ.
שירה:	נכון.
יעל:	חשבתם על זה? עכשיו אני פתאום, זה עכשיו צף ועולה לי זה כן, מי יציל את כבודה של הכיתה? כולנו ישבנו בדממה, זה נורא.
שירה:	הריק הזה יש בו איזשהו סוג של פחד, פתאום נוצר איזה חלל, איזה וואקום ואממ,
קטי:	פחד של מי?
שירה:	פחד, זה מחזיר אותי קצת ליוון העתיקה למשל שהם כל כך פחדו מריק ושיכנסו שם הרוחות וה-, אז הם יצרו איזה פטרן, כאילו שלא יקרה מצב ככה של ריק אז יצרו מסגרת.
דפנה:	רגע אבל הקטע הזה של הדממה בכיתה מביא את המורה לפחד את חושבת?

דפנה: באמת הנקודה הזאת שאני שואל שאלה ויש שקט ואז פתאום אני מרגיש נבוך כי מה אני מורה שאלתי ואף אחד לא עונה לי? מה הם לא איתי? אבל צריך מקום של לכבד וזה באמת ראינו פה איזושהי דוגמא כזאת שלכבד זה בסדר, מותר לקחת את הזמן, מותר שזה ייקח עוד כמה שניות ולהפך זה זמן חשיבה...

יעל: לי היה מורה שהיה אומר מי יציל, שהיה נוצר כזה שקט הוא היה אומר מי יציל את כבודה של הכיתה?

דפנה: אז זהו זה בדיוק המקום אה,

יעל: זה מה זה מלחיץ.

שירה: נכון.

יעל: חשבתם על זה? עכשיו אני פתאום, זה עכשיו צף ועולה לי זה כן, מי יציל את כבודה של הכיתה? כולנו ישבנו בדממה, זה נורא.

שירה: הריק הזה יש בו איזשהו סוג של פחד, פתאום נוצר איזה חלל, איזה וואקום ואממ,

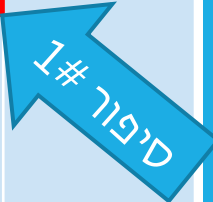
קטי: פחד של מי?

שירה: פחד, זה מחזיר אותי קצת ליוון העתיקה למשל שהם כל כך פחדו מריק ושיכנסו שם הרוחות וה-, אז הם יצרו איזה פטרן, כאילו שלא יקרה מצב ככה של ריק אז יצרו מסגרת.

דפנה: רגע אבל הקטע הזה של הדממה בכיתה מביא את המורה לפחד את חושבת?

דפנה:

באמת הנקודה הזאת שאני שואל שאלה ויש שקט ואז פתאום אני מרגיש נבוך כי מה אני מורה שאלתי ואף אחד לא עונה לי? מה הם לא איתי? אבל צריך מקום של לכבד וזה באמת ראינו פה איזושהי דוגמא כזאת שלכבד זה בסדר, מותר לקחת את הזמן, מותר שזה ייקח עוד כמה שניות ולהפך זה זמן חשיבה...

יעל:

לי היה מורה שהיה אומר מי יציל, שהיה נוצר כזה שקט הוא היה אומר מי יציל את כבודה של הכיתה?

דפנה:

אז זהו זה בדיוק המקום אה,

יעל:

זה מה זה מלחיץ.

שירה:

נכון.

יעל:

חשבתם על זה? עכשיו אני פתאום, זה עכשיו צף ועולה לי זה כן, מי יציל את כבודה של הכיתה? כולנו ישבנו בדממה, זה נורא.

שירה:

הריק הזה יש בו איזשהו סוג של פחד, פתאום נוצר איזה חלל איזה וואקום ואממ,

קטי:

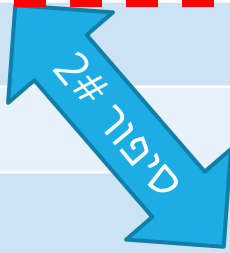
פחד של מי?

שירה:

פחד, זה מחזיר אותי קצת ליוון העתיקה למשל שהם כל כך פחדו מריק ושיכנסו שם הרוחות וה-, אז הם יצרו איזה פטרן, כאילו שלא יקרה מצב ככה של ריק אז יצרו מסגרת.

דפנה:

רגע אבל הקטע הזה של הדממה בכיתה מביא את המורה לפחד את חושבת?

סיפורה של דפנה: "שאלתי ואף אחד לא עונה לי?"

שקט הוא טוב, אבל אפשר להבין למה למורים לא נוח אתו

ארגומנטציה (טיעון)

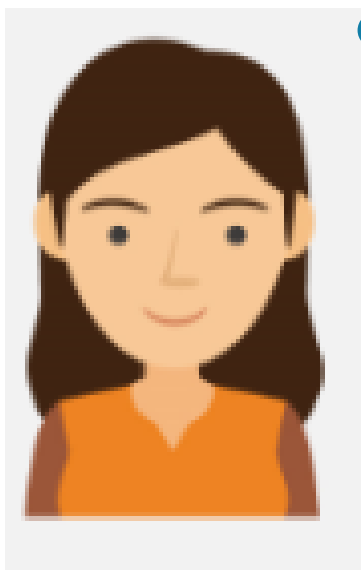
Created by Freepik

מיצוב (זהות)

סיפורה של יעל: "מי יציל את כבודה של הכיתה?"

איום ונורא לא לתת
זמן המתנה בכיתה

Created by Freepik

סיפורה של שירה: "זה מחזיר אותי קצת ליוון העתיקה"

פחד משקט וריק
הוא תכונה
אנושית

Created by Freepik

קטי:

אני לא, אני רוצה, אני אתמול התייעצתי עם ורד ואמרתי לה שאני הייתי נורא מוטרדת. יום לפני, אני בחנתי את שתי הכיתות, היו לשתי כיתות שלי מבחן באותו יום שעתיים, שעתיים. בדקתי את המבחנים כנראה בהרגלים של ארצות הברית, 48 שעות, עליזה בטח יודעת את זה, the teacher has to have the test back, אין חוכמות, אז ישבתי באותו לילה עד 1 בלילה בדקתי את המבחנים, 100 ו-95 ו-100 ו-100 וזה הטריד אותי, הרגשתי, הרגשתי לא בסדר ואחרי שראיתי את התוצאות אז אמרתי רגע משהו פה, או שהמבחן היה מאד מאד קל או שהילדים באמת ישבו ולמדו. אז תפסתי את ורד, אמרתי לורד משהו שם מטריד אותי, אני רוצה להתייעץ איתך מה אני, איך אני מסדרת את המחשבה בראש. מה הבעיה? היא שאלה אותי, אמרתי לה תקשיבי רוב הילדים כולל אלה שנכשלים, נדיב, 90, משהו פה לא מתחבר לי, משהו פה כאילו, השיניים לא מתחברות לי. ושמצליחים בגדול, בדיוק.

קטי:

אני לא, אני רוצה, אני אתמול התייעצתי עם ורד ואמרתי לה שאני הייתי נורא מוטרדת. יום לפני, אני בחנתי את שתי הכיתות, היו לשתי כיתות שלי מבחן באותו יום שעתיים, שעתיים. בדקתי את המבחנים כנראה בהרגלים של ארצות הברית, 48 שעות, עליזה בטח יודעת את זה, the teacher has to have the test back, אין חוכמות, אז ישבתי באותו לילה עד 1 בלילה בדקתי את המבחנים, 100 ו-95 ו-100 ו-100 וזה הטריד אותי, הרגשתי, הרגשתי לא בסדר ואחרי שראיתי את התוצאות אז אמרתי רגע משהו פה, או שהמבחן היה מאד מאד קל או שהילדים באמת ישבו ולמדו. אז תפסתי את ורד, אמרתי לורד משהו שם מטריד אותי, אני רוצה להתייעץ איתך מה אני, איך אני מסדרת את המחשבה בראש. מה הבעיה? היא שאלה אותי, אמרתי לה תקשיבי רוב הילדים כולל אלה שנכשלים, נדיב, 90, משהו פה לא מתחבר לי, משהו פה כאילו, השיניים לא מתחברות לי. ושמצליחים בגדול, בדיוק.

קטי:

אני לא, אני רוצה, אני אתמול התייעצתי עם ורד ואמרתי לה שאני הייתי נורא מוטרדת. יום לפני, אני בחנתי את שתי הכיתות, היו לשתי כיתות שלי מבחן באותו יום שעתיים, שעתיים. בדקתי את המבחנים כנראה בהרגלים של ארצות הברית, 48 שעות, עליזה בטח יודעת את זה, the teacher has to have the test back, אין חוכמות, אז ישבתי באותו לילה עד 1 בלילה בדקתי את המבחנים, 100 ו-95 ו-100 ו-100 וזה הטריד אותי, הרגשתי הרגשתי לא בסדר ואחרי שראיתי את התוצאות אז אמרתי רגע משהו פה, או שהמבחן היה מאד מאד קל או שהילדים באמת ישבו ולמדו. אז תפסתי את ורד, אמרתי לורד משהו שם מטריד אותי, אני רוצה להתייעץ איתך מה אני, איך אני מסדרת את המחשבה בראש. מה הבעיה? היא שאלה אותי, אמרתי לה תקשיבי רוב הילדים כולל אלה שנכשלים, נדיב, 90, משהו פה לא מתחבר לי, משהו פה כאילו, השיניים לא מתחברות לי. ושמצליחים בגדול, בדיוק.

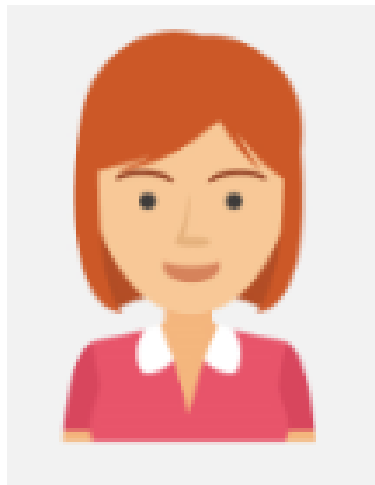
אבל מה הקשר בין
סיפורה של קטי
לדיון על השקט?

דפנה:	רגע קטי, ואיך זה התקשר לך לשקט, כאילו לתהיות...
קטי:	אני לא, אני בכיתה מאד חשוב לי הדינמיקה, מאד חשוב לי שהילדים ישתפו איתי פעולה ואם אני רואה שיש, אם אני מרגישה שיש טיפונת שקט אני פתאום משנה את הקול ופתאום אני מדברת,
דפנה:	כאילו לא נוח לך.
קטי:	כדי לגרום, לא נוח לי ה-, אני לא מגיעה למצבים של שקט.
ורד:	גם אני ככה.
קטי:	אני,
דפנה:	למה? כי מה השקט אומר לך בעצם?
קטי:	חוסר ידיעה.

סיפורה של קטי: "התייעצתי עם ורד"/"אני לא מגיעה למצבים של שקט"

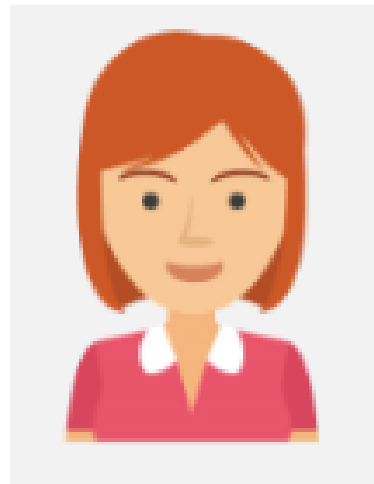
+ סיפור הצלחה
שקט הוא סימן
לחוסר ידיעה

Created by Freepik

סיפורה של קטי: "התייעצתי עם ורד"/"אני לא מגיעה למצבים של שקט"

סיפור הצלחה +
שקט הוא סימן
לחוסר ידיעה

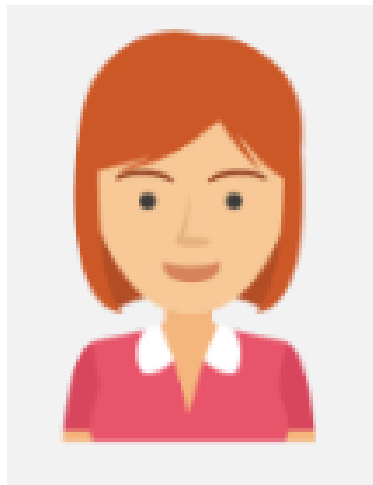
Created by Freepik

+ איום
פוטנציאלי על
הדימוי הציבורי
של הודיה

סיפורה של קטי: "התייעצתי עם ורד"/"אני לא מגיעה למצבים של שקט"

סיפור הצלחה +
שקט הוא סימן
לחוסר ידיעה

+ ריכוך האיום: "כן
אבל אל תשכחי שאצל
הודיה זה היה שיעור
אחר לגמרי משיעורים
שאנחנו מעבירים
פרונטלית בכיתה"

Created by Freepik

+ איום
פוטנציאלי על
הדימוי הציבורי
של הודיה

ורד: זה לא מדויק, אני רוצה רגע להתייחס לזה.

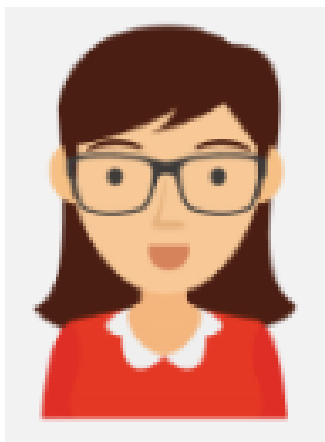
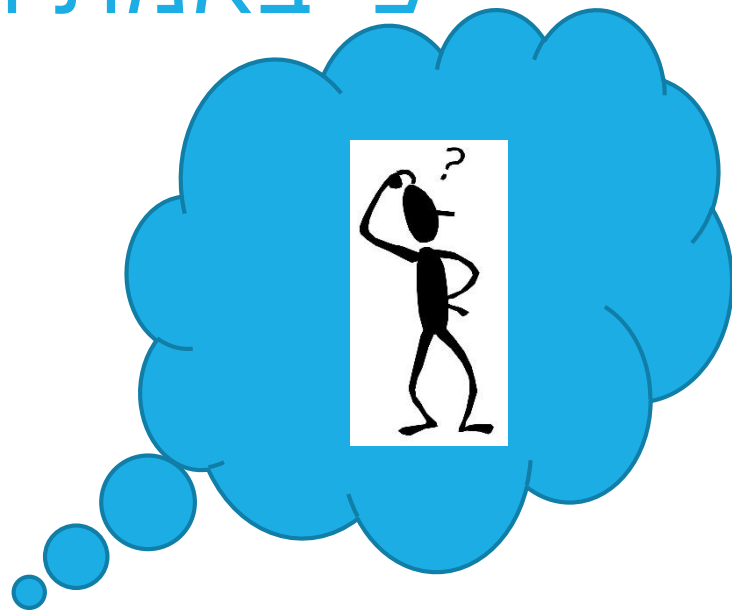
הודיה: זה גם עניינים של רגש,

ורד: זה לא מדויק, בשיעור, בשבוע שעבר כשהיינו בהשתלמות בפסגה בנושא של הנכחת הפדגוגיה צפינו בסרט אה שיעור מדעים בכיתה, ואני כמעט נרדמתי כי באמת היה שם המון ריק, המון מקום למחשבה, ואמרתי את זה, כשניתחנו אמרתי שאני אני, אני בדיוק ה-opposite ואולי זה לא נכון, אני תזוזתית מאוד אולי זה נורא מבלבל את הילדים שאני כל הזמן חייבת את התנועה ואת האקשן ואת הדינמיות, גם כשאני מקריאה סיפור אני הולכת מצד לצד. אני לא עוצרת שנייה, וראינו שם המורה כל הזמן עמדה במקום ולא זזה ואני הרגשתי המון אה, היא כל הזמן נתנה להם אפשרות להגיב היה שקט, ואני חשבתי שאני מתחרפנת, אז אני לא יודעת מה נכון ומה לא, אני לא יודעת

סיפורה של ורד: "ואני כמעט נרדמתי כי באמת היה שם המון ריק"

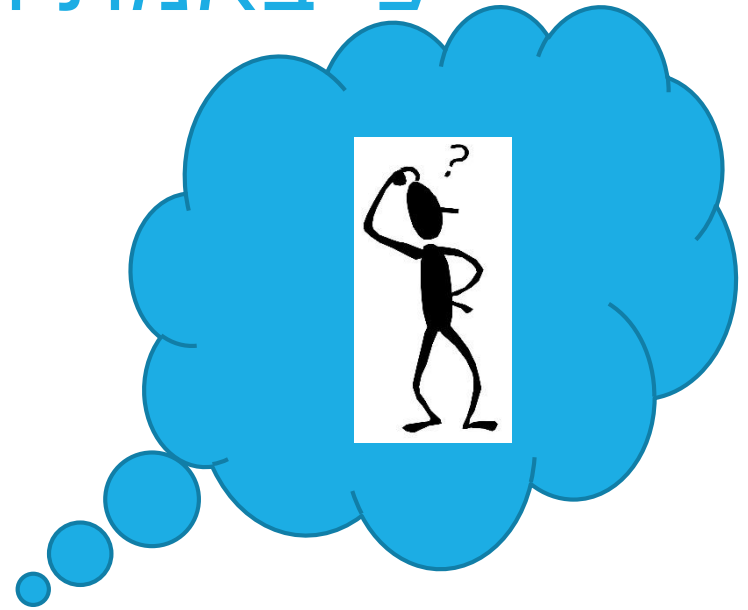
לא טוב שהיה שקט
("ריק") בכיתה

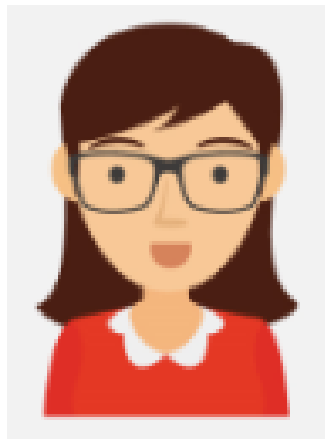
Created by Freepik

סיפורה של ורד: "ואני כמעט נרדמתי כי באמת היה שם המון ריק"

לא טוב שהיה שקט
("ריק") בכיתה

+ ריכוך האיום: "לא
בטוחה שבאמת
התזזיתיות שלי והצורך
שלי כל הזמן למלא את
הזמנים זה נכון"

Created by Freepik

+ איום
פוטנציאלי על
הדימוי הציבורי
של הודיה

סיכום האירוע

- בשלשת הסיפורים הראשונים, המורות בוחנות את הנסיבות והסיבות לחוסר הנוחות של מורים עם שקט, כאשר סרטה של הודיה נתפס כדוגמה חיובית.
- שתי מורות אחרות טוענות, באמצעות סיפורים, שאין לסבול שקט בכיתה לאחר שאלה שהמורה שאלה – או לפחות שהן בעצמן לא סובלות את זה.
- הדיון מסתיים עם קביעה ששקט זה דבר טוב, ומי שיש לה נטיה אישית הפוכה תחשוב על זה באופן עצמאי

– הסיפורים משחקים שלל תפקידים – האם הם גם מקדמים למידה?

• סוגת הסיפור איפשרה לקטי ולורד להביע דעות המנוגדות להסכמה שנבנתה, שאולי לא התאים להן להביע באופן ישיר.

• לאחר סבב הסיפורים, חזרות מהר לקונסנסוס

• דעות "מקובלות" על הוראה ולמידה

• מניעת הפגיעה בדימוי הציבורי של המורה המצולמת

שאלות לדיון

- מה דעתך לגבי הפרשנות לנתונים שהוצעה כאן?
- אילו סוגי סיפורים מסופרים בישיבות הצוות שלך?
- האם לדעתך כל סיפור יכול להוות הזדמנות ללמידה? אילו סוגים של סיפורים נראים לך יותר או פחות פוריים ללמידה?
- כיצד יכולה מורה מובילה להפוך סיפור של חברת צוות להזדמנות ללמידה?
- איך הייתן מציעות להמשיך את המחקר?

תודה רבה!

segalaliza@gmail.com

עליזה סיגל